POHJOISPOHJALAISTEN HYVINVOINNIN TEEMATIETOPAKETTI

Asuminen, ympäristö ja luonto

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Asuminen, ympäristö ja luonto 1/2

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Mitä tiedämme Pohjois-Pohjanmaan asukkaiden asumisesta, ympäristöstä ja luonnosta?

- 15.11.2022 Pohjois-Pohjanmaalla oli 167 asunnotonta ihmistä. Neljä heistä eli pariskuntana. Muut elivät yksin. Pitkäaikaisesti asunnottomia oli 59. Asunnottomia on vähemmän kuin Suomessa keskimäärin.
- Vuonna 2021 yksinasujia oli 44 prosenttia asuntokunnista. Yksin asuminen on yleistynyt kymmenen vuoden aikana alle 25-vuotiailla nuorilla ja 55-74-vuotiailla. Sen sijaan 75 vuotta täyttäneistä entistä harvempi asuu yksin. Nuorissa on eniten yksin asuvia (lähes 74 prosenttia asuntokunnista).
- Suurin osa asukkaista on varsin tyytyväisiä asuntoonsa ja asuinseutuunsa (jopa noin yhdeksän kymmenestä asukkaasta). Asunto saattaa olla jopa parhaaksi arvioitu elämän osa-alue. Asunnon lähiympäristökin sijoittuu parhaimmin olevien elämän osa-alueiden joukkoon.
- Arviolta noin joka kymmenes asukas saattaa pitää lähiympäristöä ja asuntoa kolmen tärkeimmän muutoskohteen joukossa. Nuorilla aikuisilla asuntoa koskeva muutostoive on yleisempi kuin muilla ikäryhmillä.
- Nuoret, nuoret aikuiset, työikäiset ja ikäihmiset arvostavat sitä, että koti ja asuinalue ovat rauhallisia ja viihtyisiä ja että asuminen on edullista. Aikuisille on tärkeää, että he saavat valita heille sopivan asumismuodon.
- Asukkaille on tärkeää, että mielekäs tekeminen, peruspalvelut, luonto ja tärkeät ihmiset ovat lähellä. Moni asia voi heikentää ihmisen kokemusta siitä, millainen asunto tai asuinympäristö hänellä on. Lisätietoa näistä asioista on seuraavassa diassa. Lisäksi voi olla, että he, joilla tai joiden läheisellä on pitkäaikainen sairaus, oire tai vamma, arvioivat asuntonsa ja asuinseutunsa hieman useammin heikommaksi kuin muut asukkaat. Syynä voi olla järjestöjen mukaan asiat, jotka liittyvät esimerkiksi esteettömyyteen, asuntojen varusteluun, pitkiin matkoihin tai jopa asunnottomuuteen.
- Moni asukas kokee luonnon tärkeäksi. Se tarjoaa asukkaille mahdollisuuden elpyä ja virkistäytyä oman arjen keskellä. Luonto tarjoaa asukkaille monia mahdollisuuksia. Asukkaat tykkäävät erityisesti rauhoittua, tarkkailla, liikkua, retkeillä, marjastaa, sienestää, metsästää ja kalastaa. Nuorempia asukkaita kiinnostaa enemmän mökkeily, retkeily ja valokuvaus. Kaikki asukkaat eivät kuitenkaan pääse luontoon yhtä helposti. Esimerkiksi ikäihmisillä ja asukkailla, joilla on pitkäaikainen sairaus, oire tai vamma, voi olla vaikea päästä nauttimaan luonnosta.
- Koronapandemia lisäsi Pohjois-Pohjanmaan asukkaiden virkistäytymistä lähiluonnossa ja kansallispuistoissa: Suomessa lisäys oli keskimäärin 18 %, ja kansallispuistoissa 23 %. Kun pandemia rajoitti ihmisten arkea ja vapaa-aikaa, luonto tarjosi turvallisia mahdollisuuksia yhdessäoloon ja rentoutumiseen. Kuntien ulkoilureitistöille ja taukopaikoille tuli runsaasti uutta kysyntää.
- Arviolta lähes 90 % Pohjois-Pohjanmaan aikuisista asukkaista pitää luontoa tärkeänä. Yli 60 % liikkuu luonnossa vähintään kerran viikossa.
- Päiväkodin ja koulun toiminnassa lapset ja nuoret pääsevät luonnon pariin vaihtelevasti. Pienet lapset saavat vain vähän kosketusta luonnolliseen maaperään ja kasveihin, koska päiväkotien ympäristöt ovat yleensä voimakkaasti rakennettuja. Lapset eivät siten voi kovin paljon hyödyntää luonnon mahdollisuuksia luovaan leikkiin. Monissa päiväkodeissa on kuitenkin sellaista toimintaa, jossa lapset pääsevät lähimetsiin.
- Moni kunta kokee, että luonto on hyvä keino parantaa asukkaiden hyvinvointia. Kunnat panostavat esimerkiksi asuinalueiden vihreyteen, luonto- ja metsäpolkujen opasteisiin, uusien reittien tekemiseen, taukotupiin, nuotiopaikkoihin ja vesistöjen kuntoon.
- Pohjois-Pohjanmaa on alueena iso ja etäisyydet ovat pitkiä. Säännöllinen joukkoliikenne tavoittaa noin puolet asukkaista, sillä he asuvat enintään kilometrin päässä säännöllisen joukkoliikenteen pysäkistä. Useimpiin muihin alueisiin verrattuna Pohjois-Pohjanmaalla on paljon asukkaita, jotka eivät pysty hyödyntämään joukkoliikennettä kotinsa lähellä.

Asuminen, ympäristö ja luonto 2/2

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Lapset ja lapsiperheet
- Melkein joka kolmas lapsiperhe elää ahtaassa kodissa. Pohjois-Pohjanmaan tilanne kuuluu toiseksi huonoimpien alueiden joukkoon.

Nuoret ja nuoret aikuiset
- Moni nuori kokee asuvansa kodissa, joka on viihtyisä ja tilava ja joka sijaitsee hyvässä ja rauhallisessa ympäristössä. Useille nuorille aikuisille on tärkeää viihtyisyyden lisäksi se, että he saavat valita itselle sopivan asunnon ja että asuminen on halpaa. Osa nuorista ja nuorista aikuisista kokee asuvansa huonokuntoisissa tai muutoin huonoissa asunnoissa. Parempia ei ole tarjolla tai ne ovat liian kalliita.
- Nuoret ja nuoret aikuiset arvostavat rauhallista ja turvallista asuinseutua, jossa luonto, palvelut ja harrastusmahdollisuudet ovat lähellä ja jossa on kavereita ja mukavia ihmisiä. Ongelmiksi he kokevat esimerkiksi liikenteen melun, ryteiköt ja epäsiistit metsät, jokakesäiset remontit, päihderiippuvaiset naapurit, huonokuntoiset tiet ja sen, ettei ole tekemistä, oleskelupaikkoja, pyöräteitä ja joukkoliikennettä.
- Vaikka asuinpaikka ei ole nuorten ja nuorten aikuisten mielestä täydellinen, se voi silti olla riittävän hyvä: *”Ihan jees paikka”.* Moni on huolissaan palvelujen etääntymisestä ja katoamisesta sekä yleisestä näivettymisestä: *”Täällä ei ole oikein mittään.”*

Työikäiset
- Työikäiset arvostavat viihtyisää asuntoa hyvällä sijainnilla. Osa ei ole tyytyväisiä asunnon kuntoon, sijaintiin tai viihtyisyyteen, mikä voi aiheuttaa stressiä. Osalla ei ole varaa muuttaa mieluisampaan asuntoon tai niitä ei ole tarjolla.
- Työikäiset arvostavat ympäristössä samoja asioita kuin nuoret ja nuoret aikuisetkin. Myös huolenaiheet ovat samankaltaisia. Työikäisillä huolenaiheita voi olla enemmänkin: esimerkiksi punkit ja porot, koulujen lakkautusuhka, tehtaiden päästöt, tuulivoima tai uudet voimalinjat.

Ikäihmiset
- Moni ikäihminen kokee, että heillä on omiin tarpeisiin sopiva asunto itselle sopivassa paikassa. Lähellä olevien palvelujen merkitys on suuri. Osalla kuitenkin on asunto, joka ei vastaa heidän omia tarpeitaan eikä toimintakykyään. Parempia asuntoja ei välttämättä ole tarjolla. Osalla on huonokuntoinen, remonttia vaativa asunto, mutta remonttiin ei ole rahaa.
- Ikäihmiset arvostavat asuinympäristössä samoja asioita kuin nuoremmat ikäryhmät.
- 75 vuotta täyttäneistä Pohjois-Pohjanmaan asukkaista joka neljäs asuu yksin. Useimmilla muilla alueilla yksin asuvia on enemmän.
- Joka neljännellä 75 vuotta täyttäneellä on matkaa päivittäistavarakauppaan alle 500 metriä.

Tämän osan tekstit ovat kirjoittaneet: Sanna Salmela ja Lea Mäkelä, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Veikko Virkkunen, Metsähallitus. Ari Näpänkangas ja Ilpo Tapaninen, Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Pohjois-Pohjanmaalla 167 asunnotonta – lähes kaikki yksineläviä

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) lähetti syksyllä 2022 asunnottomuuskyselyn kaikille Manner-Suomen 293 kunnalle. Pohjois-Pohjanmaalta kyselyyn vastasi 23 kuntaa. Tulokset kuvaavat tilannetta 15.11.2022. **Asunnottomien lukumäärä oli kyselyn perusteella yhteensä 167, joista 163 oli yksineläviä ja 59 pitkäaikaisesti asunnottomia.** Asunnottomia on Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin vähemmän kuin koko Suomessa tai kyselyyn vastanneissa kunnissa yhteensä.

12 kuntaa ilmoitti asunnottomista asukkaista (Haapajärvi, Ii, Kempele, Muhos, Nivala, Oulu, Pudasjärvi, Pyhäjärvi, Raahe, Siikalatva, Tyrnävä, Ylivieska). Oulussa asunnottomia oli 123, ja he kaikki olivat yksineläviä asukkaita. Raahessa asunnottomia yksineläviä oli 23 ja pariskuntia kaksi (yhteensä 27 asunnotonta ihmistä). Muissa kunnissa asunnottomina oli yksittäisiä yksineläviä ihmisiä (1-3 asukasta per kunta). 11 kuntaa ilmoitti, että kunnassa ei ole ollut asunnottomia kyseisenä ajankohtana. Vastaamatta jättäneet kunnat ovat enimmäkseen pieniä kuntia, joissa oletettavasti ei ole asunnottomia.

Pitkäaikaisasunnottomalla on asumista olennaisesti vaikeuttava sosiaalinen tai terveydellinen ongelma, kuten velka-, päihde- tai mielenterveysongelma, ja jonka asunnottomuus on pitkittynyt tai uhkaa pitkittyä tavanomaisten asumisratkaisujen toimimattomuuden ja sopivien tukipalvelujen puuttumisen vuoksi. Asunnottomuus on pitkäaikaista, kun se on kestänyt vähintään yhden vuoden tai henkilö on ollut toistuvasti asunnottomana viimeisen kolmen vuoden aikana. Pitkäaikaisasunnottomuudessa korostuu avun ja hoidon tarve – ajallinen kesto on toissijaista.

(Lähde: Asunnottomat 2022 (ARAn selvitys 2/2023)

(Ari Näpänkangas, Pohjois-Pohjanmaan liitto)

Yksinasuvia aiempaa enemmän erityisesti nuorimmissa ikäluokissa

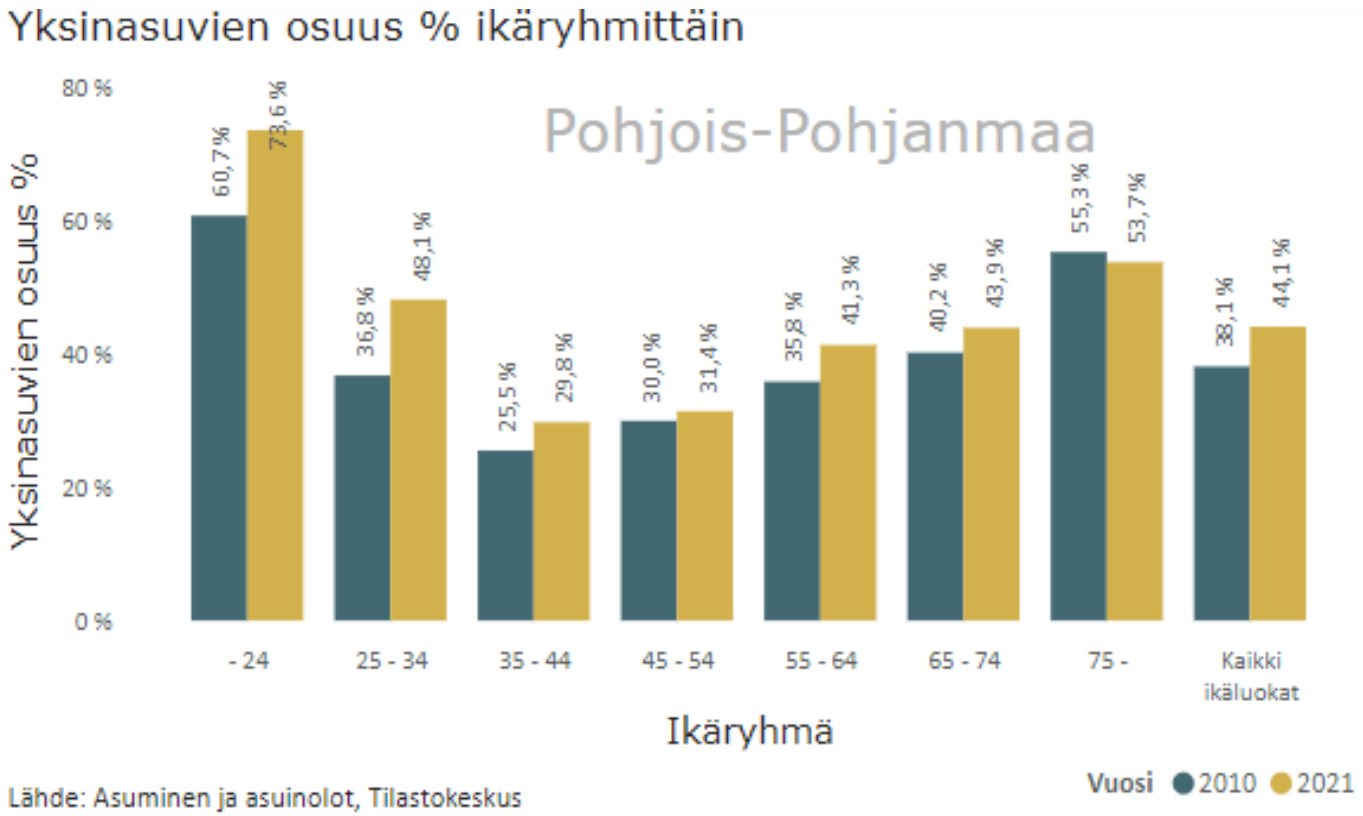

Lähde: Asuminen ja asuinolot, Tilastokeskus

Yksin asuminen on yleistynyt Pohjois-Pohjanmaalla reilussa kymmenessä vuodessa. Vuonna 2021 noin 44 prosenttia asuntokunnista oli yksinasujien muodostamia. Yleisintä yhden henkilön asuntokunta on luonnollisesti nuorimmassa alle 25-vuotiaiden ikäluokassa, missä lähes 74 prosenttia asuntokunnista oli yhden henkilön asumia. **Yhden henkilön asuntokuntien osuus on kasvanut paitsi nuorimpien ikäluokkien kohdalla, niin myös ikäryhmissä 55-64 ja 65-74 -vuotiaat**. Sen sijaan vanhimmassa ikäryhmässä, 75-vuotta täyttäneet, yksin asuvien osuus asuntokunnista on alentunut. Asuntokuntien ikäryhmittely on muodostettu vanhimman asukkaan mukaan.

(Ari Näpänkangas, Pohjois-Pohjanmaan liitto)

Joukkoliikenteen pysäkin läheisyys

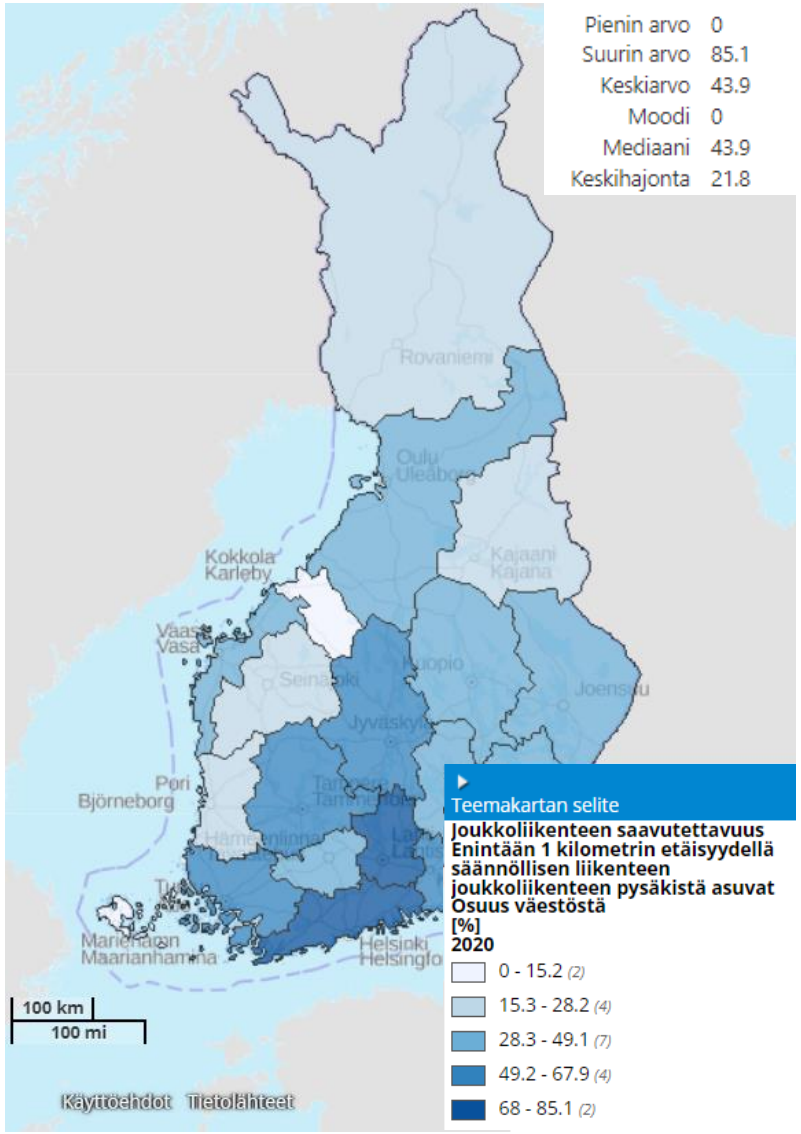

Mittari: Enintään 1 kilometrin etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkistä asuvat, % asukkaista. Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (SYKE). https://liiteri.ymparisto.fi

Tietoa ja tulkintaa:

- Pohjois-Pohjanmaalla 49,1 % asuu enintään 1 km etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkistä (2020).
- Uudellamaalla vastaava luku on 85,1 %. Lapissa osuus on 26,8 %. Kainuussa 21,3 %.

Pienhiukkaspäästöt

Mittari: Primääristen pienhiukkasten päästöt (PM2.5, tonnia) alueen kunnissa. Lähde: Suomen Ympäristökeskus SYKE.
Data: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kartat_ja_tilastot/Ilman_epapuhtauksien_paastot

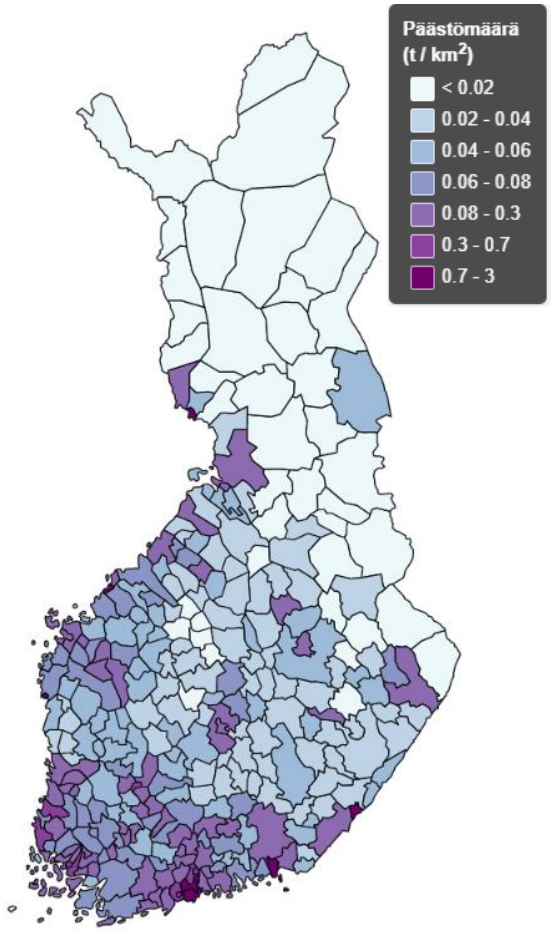

Tietoa ja tulkintaa:

- Kokonaispäästöt esittää kaikkien inventoitujen päästölähteiden päästöt yhteenlaskettuna. Kartalla yhdistyvät energiantuotannon, teollisuuden, liikenteen, tuotteiden käytön, jätteiden ja maatalouden ilman epäpuhtauksien päästöt.
- Kuntanäkymässä on pinta-alaa kohden lasketut päästöt (tonnia/km^2)
- **Vuosi 2020, Luokka: Kokonaispäästöt, Päästöt: Pienhiukkaset PM2.5**

Liikuntapaikkojen määrä

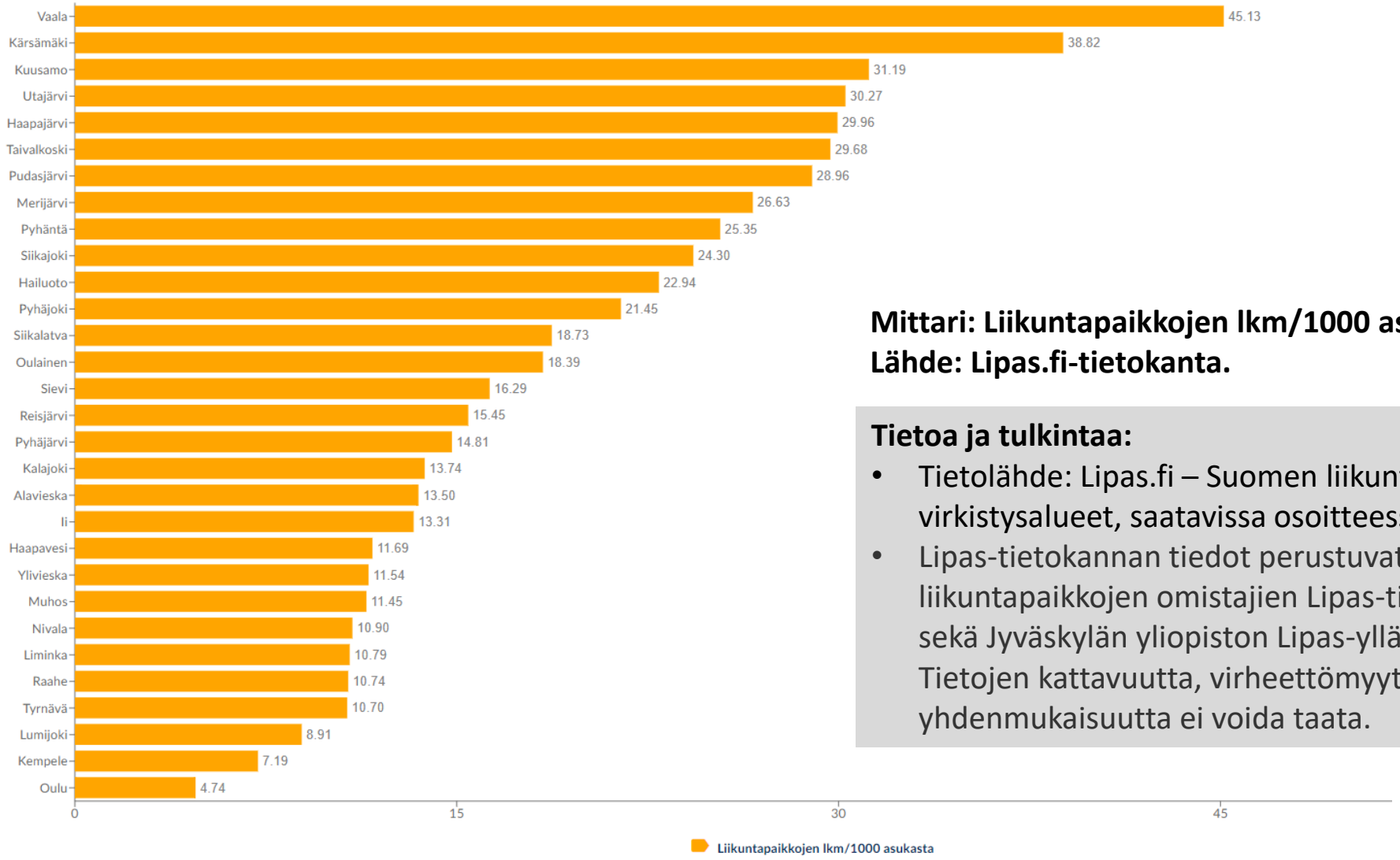

Mittari: Liikuntapaikkojen lkm/1000 asukasta.
Lähde: Lipas.fi-tietokanta.

Tietoa ja tulkintaa:

- Tietolähde: Lipas.fi – Suomen liikuntapaikat, ulkoilureitit ja virkistysalueet, saatavissa osoitteessa https://www.lipas.fi/tilastot.
- Lipas-tietokannan tiedot perustuvat kuntien ja muiden liikuntapaikkojen omistajien Lipas-tietokantaan syöttämiin tietoihin sekä Jyväskylän yliopiston Lipas-ylläpitäjien tuottamaan aineistoon. Tietojen kattavuutta, virheettömyyttä, ajantasaisuutta ja yhdenmukaisuutta ei voida taata.

Kuntien liikuntatoimien nettokustannukset ja investoinnit

Mittari: Kuntien liikuntatoimen toimintamenot /asukas € + kunnan investoinnit liikuntaan / asukas €. Lähde: Lipas.fi-tietokanta. https://www.lipas.fi/tilastot/talous

Tietoa ja tulkintaa:

- Aineistolähde: Tilastokeskus avoimet tilastoaineistot. Kunnat vastaavat itse virallisten taloustietojensa tallentamisesta Tilastokeskuksen tietokantaan Tilastokeskuksen ohjeiden perusteella. Tietojen yhdenmukaisuudesta tai aikasarjojen jatkuvuudesta ei voida antaa takeita.

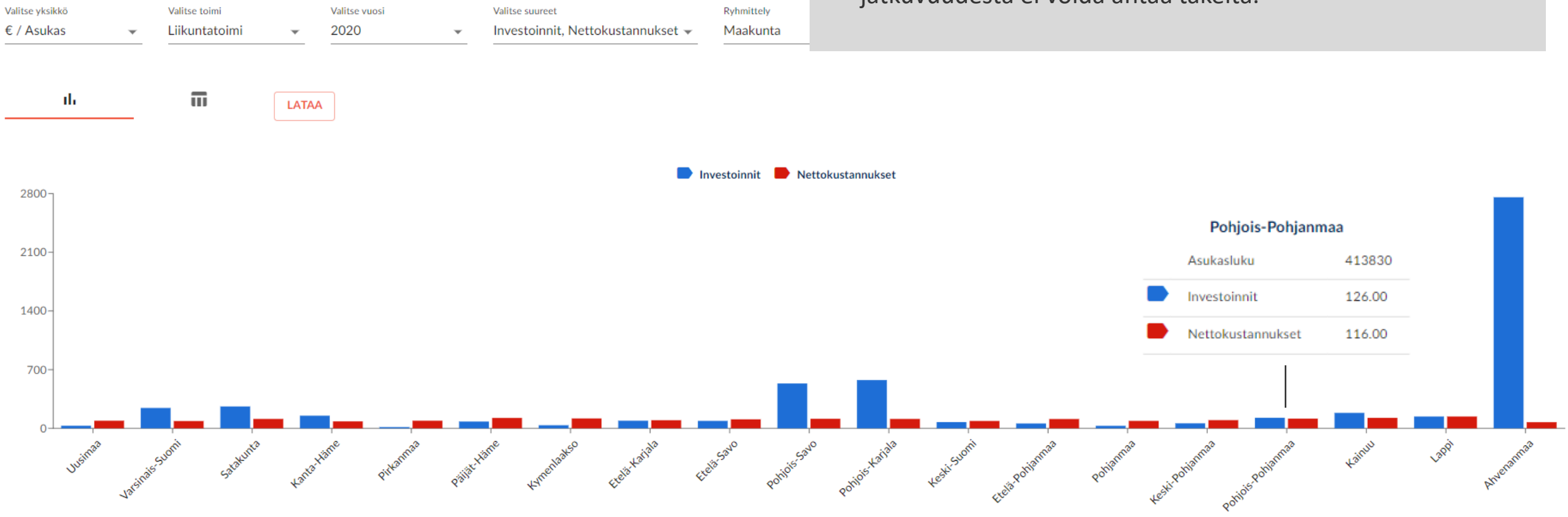

Virkistäytyminen luonnossa lisääntynyt – luonnossa voisi viettää vieläkin enemmän aikaa

- **Koronapandemia lisäsi merkittävästi Pohjois-Pohjanmaan asukkaiden virkistäytymistä lähiluonnossa ja kansallispuistoissa** (LVVI3-tutkimuksen perusteella keskimäärin 18 % Suomessa; kansallispuistoissa kasvu 23 %). Pandemian liikkumis- ja kokoontumisrajoitusten vaikuttaessa arkeen ja vapaa-aikaan luonto tarjosi turvallisia mahdollisuuksia yhdessäoloon ja rentoutumiseen. Kuntien tarjoamille ulkoilureitistöille taukopaikkoineen tuli runsaasti uutta kysyntää.

- Teetimme taloustutkimuksella selvityksen luonnon ja luonnon ennallistamisen merkityksestä Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan aikuisväestölle. Seuraavassa diassa on näyte tuloksista; mielenkiintoista on että **87 % asukkaista pitää luontoa melko tai erittäin tärkeänä**. **44 % liikkuu luonnossa useita kertoja viikossa.** 64 % liikkuu luonnossa vähintään kerran viikossa, mikä ei sinänsä ole erityisen suuri osuus.

- Lapset, nuoret ja luonto: **luontoa hyödynnetään vaihtelevasti päiväkotien ja koulujen arjen toiminnassa**. Pienten lasten osalta haasteena on se, että päiväkotiympäristöt ovat yleensä voimakkaasti rakennettua ja siten kosketusta luonnolliseen maaperään ja kasveihin on vain rajallisesti tarjolla, ja luonnon mahdollisuuksia luovaan leikkiin ei voida hyödyntää täysimääräisesti. Myönteistä on kuitenkin varsin yleinen lähimetsien hyödyntäminen päiväkotien toiminnassa.

(Veikko Virkkunen, Metsähallitus)

taloustutkimus

Luonnon merkitys

Alueen asukkaista 52 prosenttia pitää luontoa erittäin tärkeänä ja 35 prosenttia melko tärkeänä

- Luonnon tärkeys korostuu seuraavissa ryhmissä
  - Naiset
  - 25 vuotta täyttäneet
  - Maaseutukunnassa asuvat
  - Metsänomistajat
  - Aktiivisesti luonnossa liikkuvat

Alueen asukkaista 44 prosenttia liikkuu luonnossa useita kertoja viikossa ja 20 prosenttia vähintään kerran viikossa

- Aktiivinen luonnossa liikkuminen on yleisintä seuraavissa ryhmissä
  - Naiset
  - Korkeasti kouluttautuneet sekä peruskoulutason tutkinnon suorittaneet (huom. Tässä ryhmässä on myös erityisen paljon heitä, jotka eivät juuri luonnossa liiku)
  - Metsänomistajat

Mieluiten luonnossa rauhoitutaan, liikutaan sekä marjastetaan tai sienestetään

- Naiset haluavat useammin rauhoittumista, liikuntaa, marjastusta ja sienestystä kuin miehet. Miehille on mieluisampaa mökkeily, retkeily sekä metsästys ja kalastus.
- Nuorimpia ikäluokkia kiinnostavat korostuneesti mökkeily, retkeily ja valokuvaus.
- Keskimmäisillä ikäluokilla mukaan ilmestyy rauhoittumisen tarve ja luonnon tarkkailu. Myös mökkeily ja retkeily ovat mukana. Varsinkin 35–49-vuotiailla metsästys ja kalastus ovat mieluista tekemistä.
- Iäkkäimmillä ikäluokilla rauhoittuminen on keskeistä. Mieluisaksi tekemiseksi erottuu marjastus ja sienestys. Samoin luonnon tarkkailu on tärkeää hieman vanhemmille vastaajille. Luonnon hyötykäyttö (viljely, puutarhanhoito ja metsänhoito) on mieluisampaa kuin nuoremmille.
- Siinä joukossa vastaajia, jotka eivät liiku usein luonnossa, on erityisen mieluista luonnontarkkailu.

10.5.2022
Metsähallitus Luontopalvelut, Luonnon ennallistaminen / 26151 / TMY/PAH

Talous-tutkimuksen tuloksia (Metsä-hallitus 2022)

Pohjois-Pohjanmaan lapset ja lapsiperheet

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Ahtaasti asuvat lapsiperheet

Mittari: Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista. Lähde: THL, Sotkanet, ind. 190

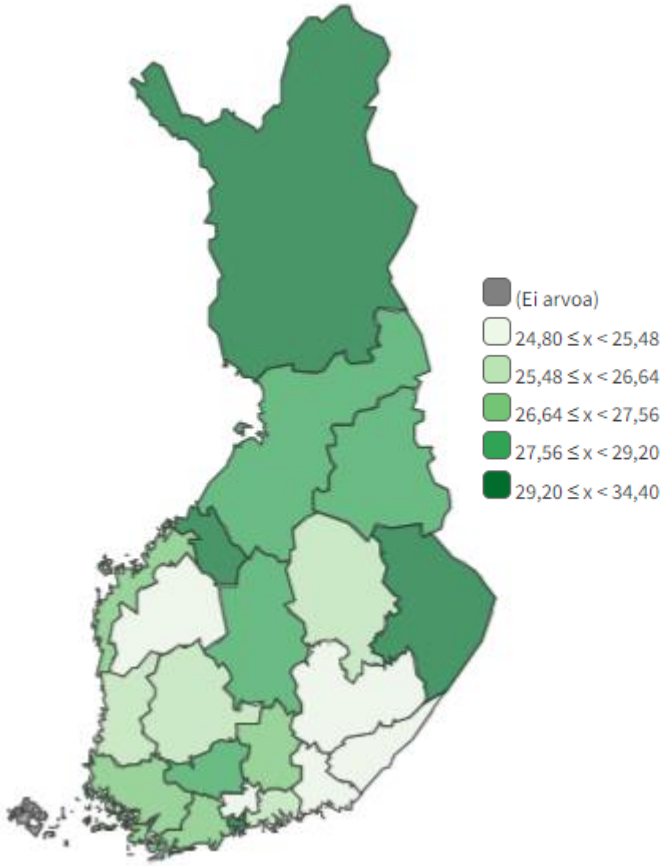

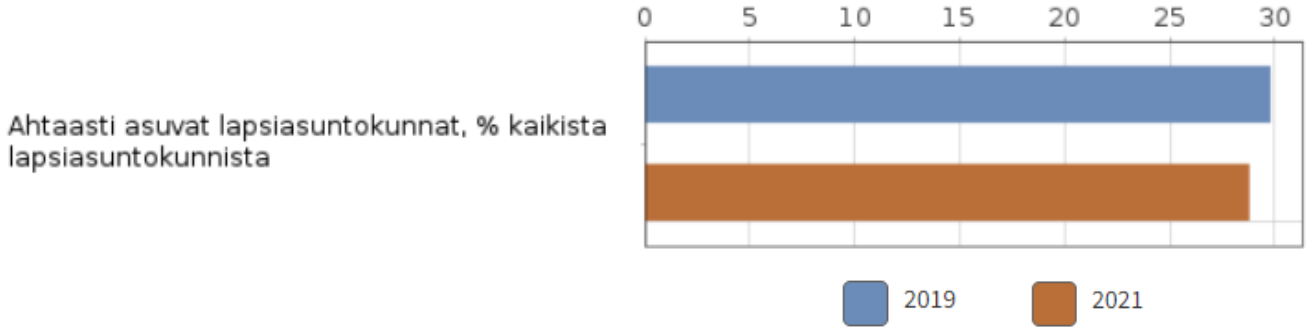

Tietoa ja tulkintaa:

- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella 28,8 % lapsiasuntokunnista asuu ahtaasti (2021). Vuonna 2019 osuus on ollut 29,8 %.
- HYVINVOINTIEROT:
  - Hyvinvointialueiden vertailussa Pohjois-Pohjanmaan on ahtaasti asuvimpien lapsiperheiden joukossa. Pienin luku hyvinvointialueista on 24,8 % (Etelä-Pohjanmaan hva)

Pohjois-Pohjanmaan nuoret

Minun arkeni ja elämäni -kysely toukokuussa 2021:
Arvio oman elämän osa-alueista, pohjoispohjalaiset nuoret
(13-17-vuotiaat, n=1233)

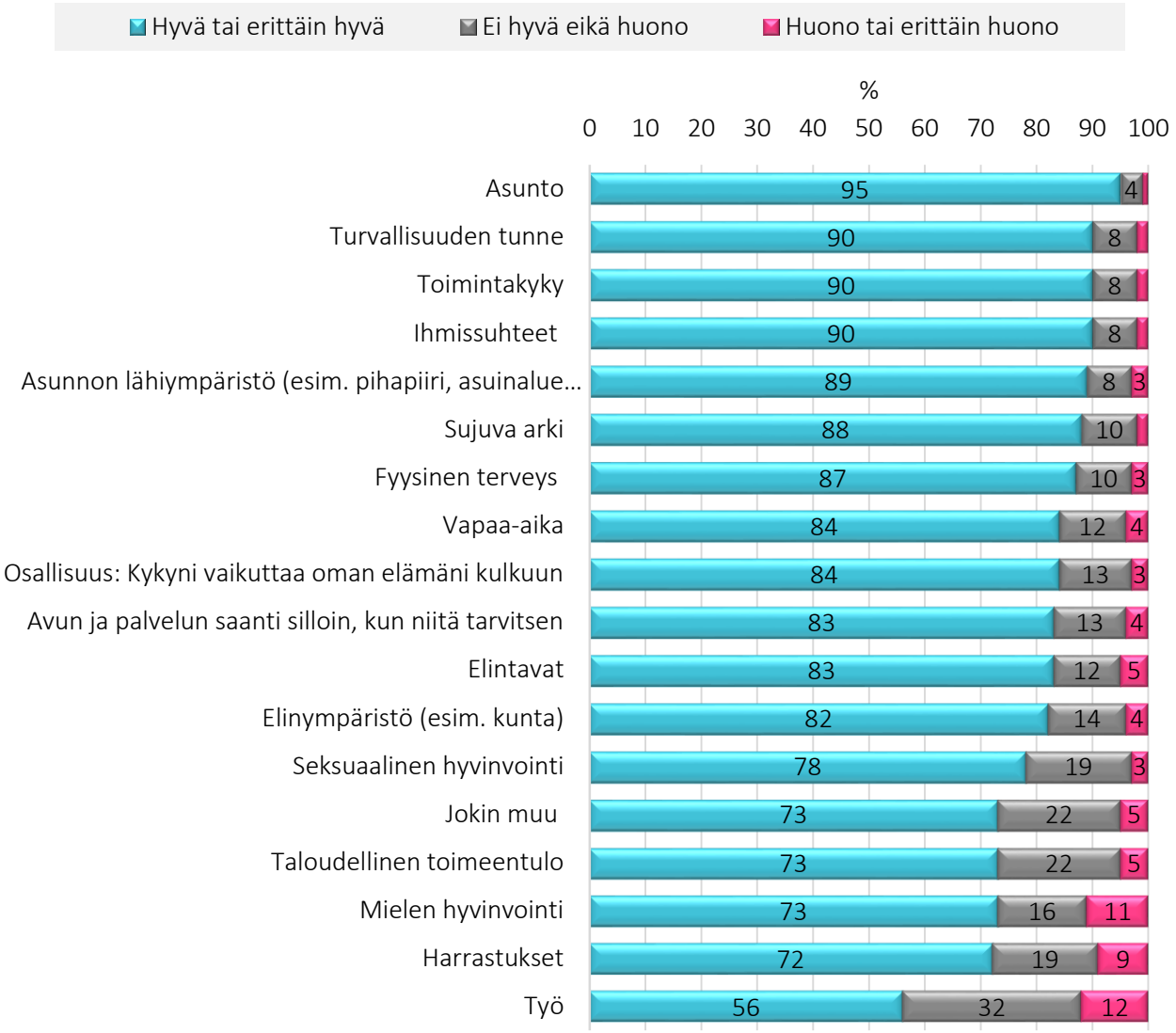

Nuorten kokemukset asumisen, ympäristön ja luonnon –teemaan liittyen Pohjois-Pohjanmaalla

- Minun arkeni ja elämäni -kyselyn nuorten tulosraportti hyvinvointialueen verkkosivulla

Pohjois-Pohjanmaan nuoret aikuiset

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Minun arkeni ja elämäni -kysely toukokuussa 2021:
Arvio oman elämän osa-alueista, pohjoispohjalaiset nuoret aikuiset (18-29-vuotiaat, n=384)

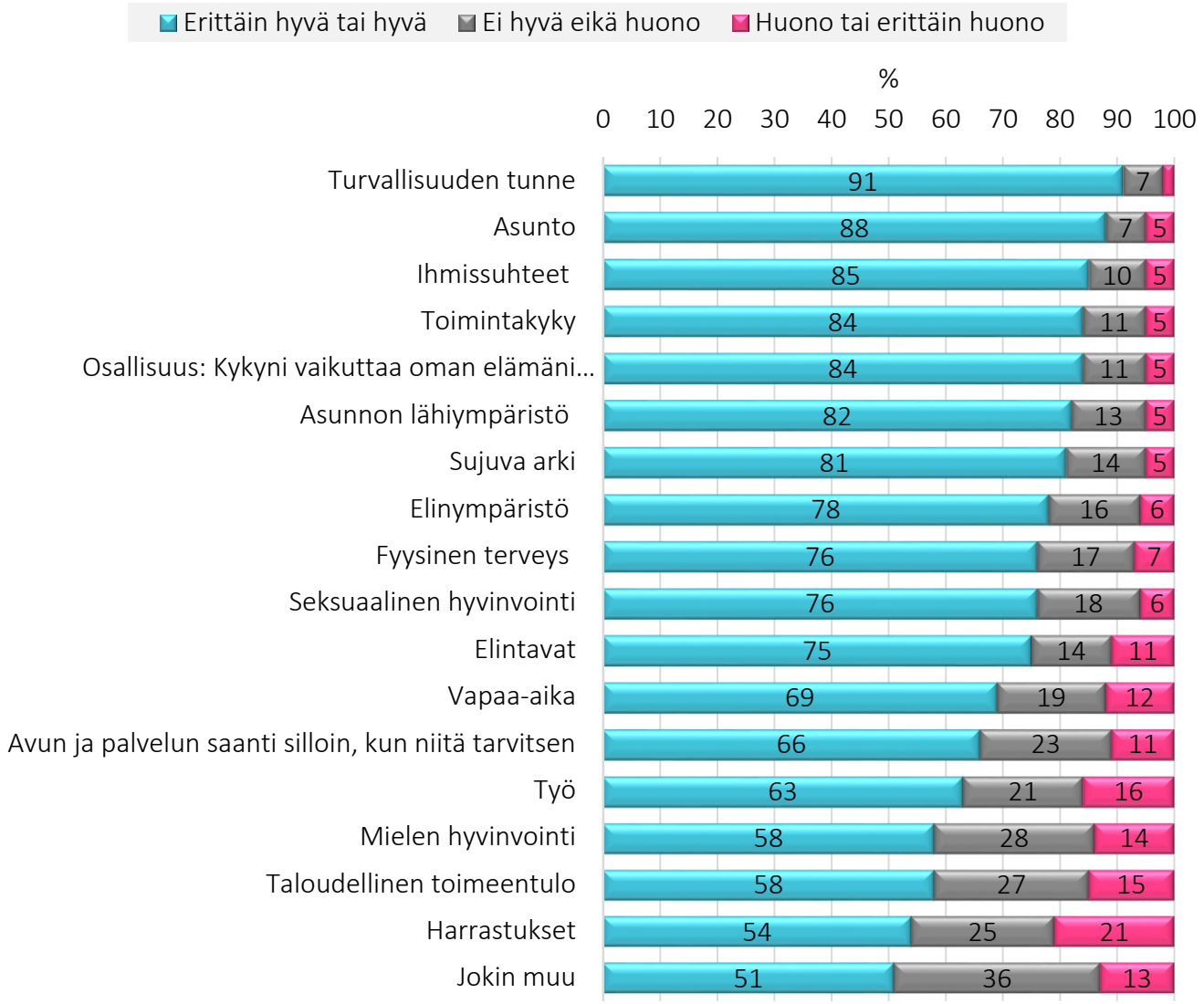

Nuorten aikuisten kokemukset asumisen, ympäristön ja luonnon -teemaan liittyen Pohjois-Pohjanmaalla

- Nuorten aikuisten tulosraportti hyvinvointialueen verkkosivulla

Pohjois-Pohjanmaan työikäiset

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Minun arkeni ja elämäni -kysely toukokuussa 2021:
Arvio oman elämän osa-alueista, pohjoispohjalaiset työikäiset (30-64-vuotiaat, n=2589)

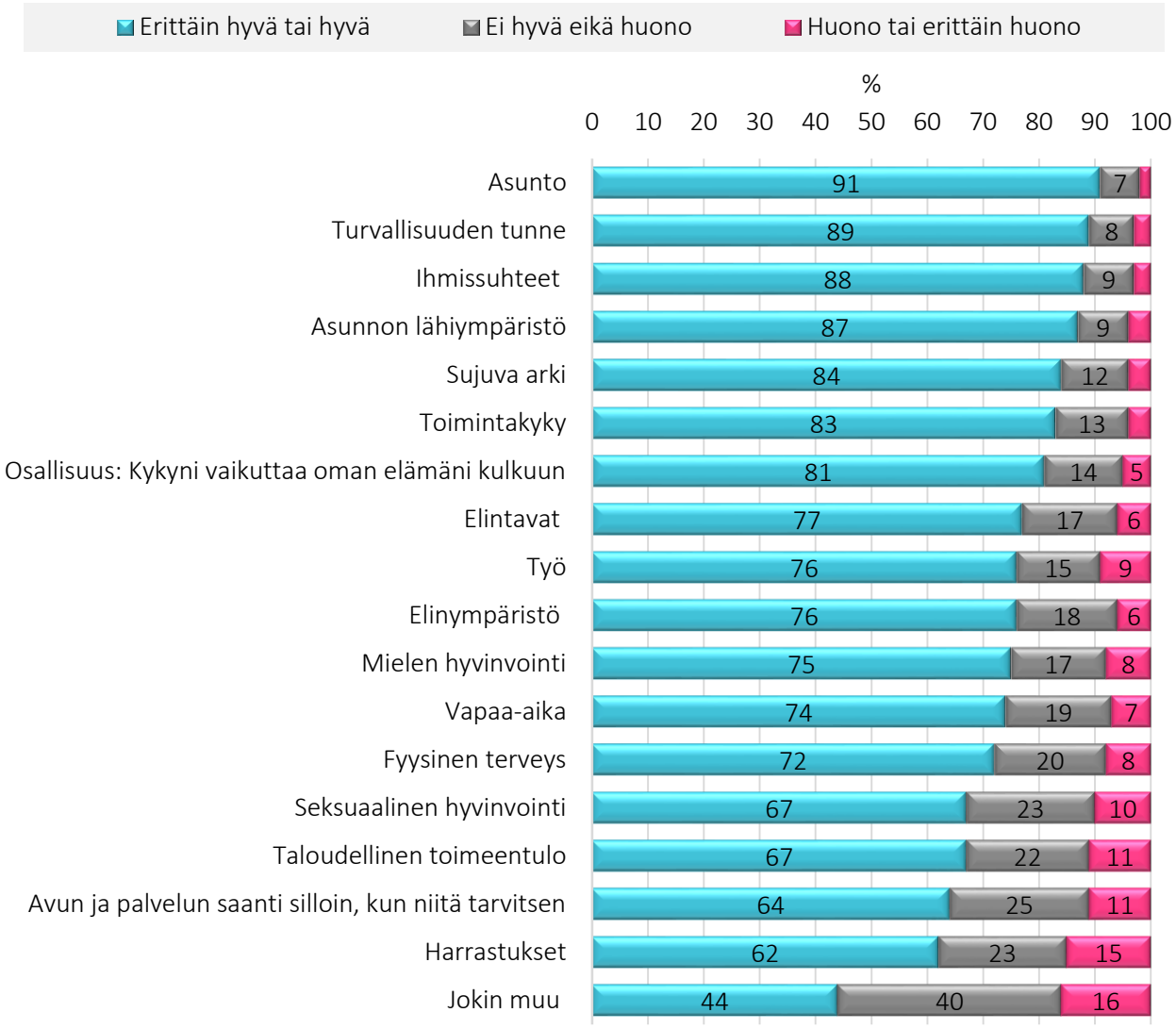

Työikäisten kokemukset asumisen, ympäristön ja luonnon –teemaan liittyen Pohjois-Pohjanmaalla

- Työikäisten tulosraportti hyvinvointialueen verkkosivulla

Pohjois-Pohjanmaan ikäihmiset

Yksin asuvat 75 vuotta täyttäneet

Mittari: Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä. Lähde: THL, Sotkanet, ind. 237

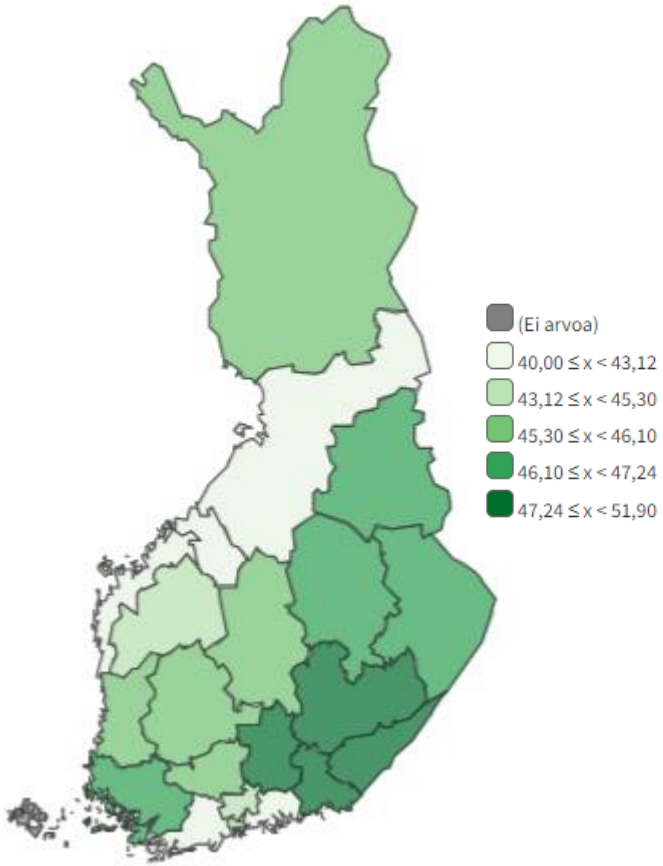

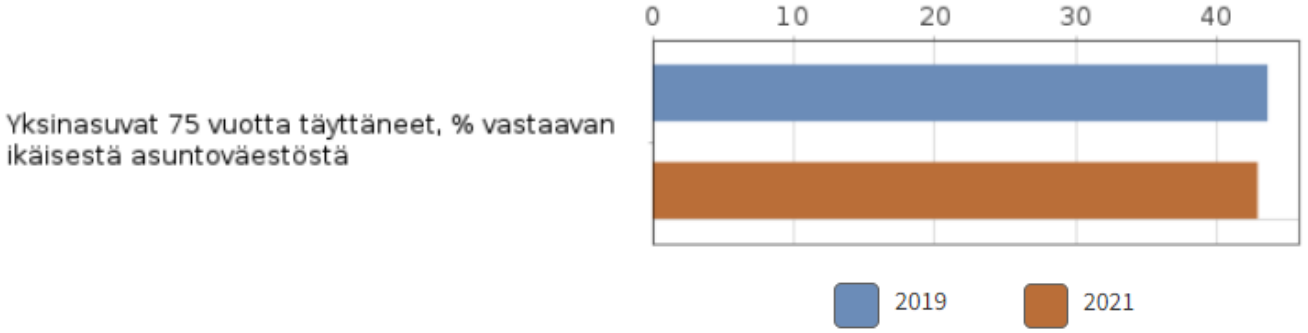

Tietoa ja tulkintaa:

- Pohjois-Pohjanmaan hva:lla 42,9 % (2021) asuu yksin. 2019 vastaava luku on ollut 43,6 %.
- HYVINVOINTIEROT:
- Sukupuolien välisiä eroja ei ole saatavilla.
- Pohjois-Pohjanmaalla %-osuudet ovat pienimmät. Korkeimmat osuudet ovat Päijät-Hämeen, Etelä-Savon, Etelä-karjalan ja Kymenlaakson alueilla.

Kaupan läheisyys

Mittari: Enintään 500 metrin etäisyydellä päivittäistavarakaupasta asuvat, % 75 vuotta täyttäneistä. Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (SYKE). https://liiteri.ymparisto.fi

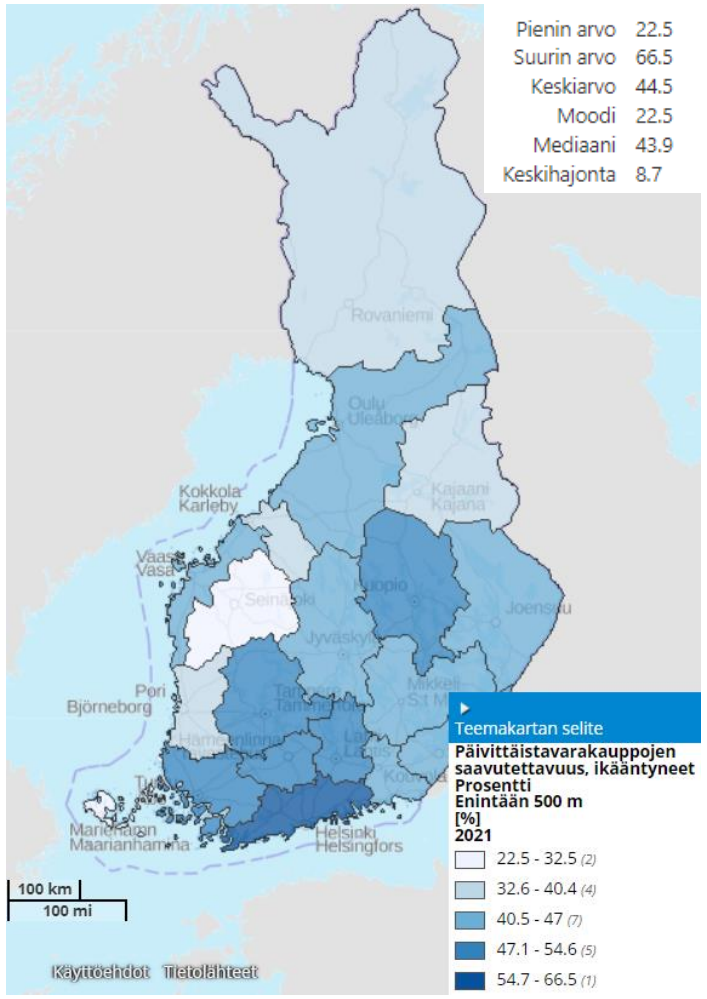

Tietoa ja tulkintaa:

- Pohjois-Pohjanmaalla 43,6 % 75 vuotta täyttäneistä asuu enintään 500 metrin etäisyydellä päivittäistavarakaupasta.
- Suurimmillaan arvo 66,5 % (Uusimaa). Pienimmillään 22,5 % (Ahvenanmaa). Lapissa osuus on 39,1 %.

Arvio oman elämän osa-alueista:
Minun arkeni ja elämäni -kysely 2021, pohjoispohjalaiset ikäihmiset (yli 65-vuotiaat, n=485)

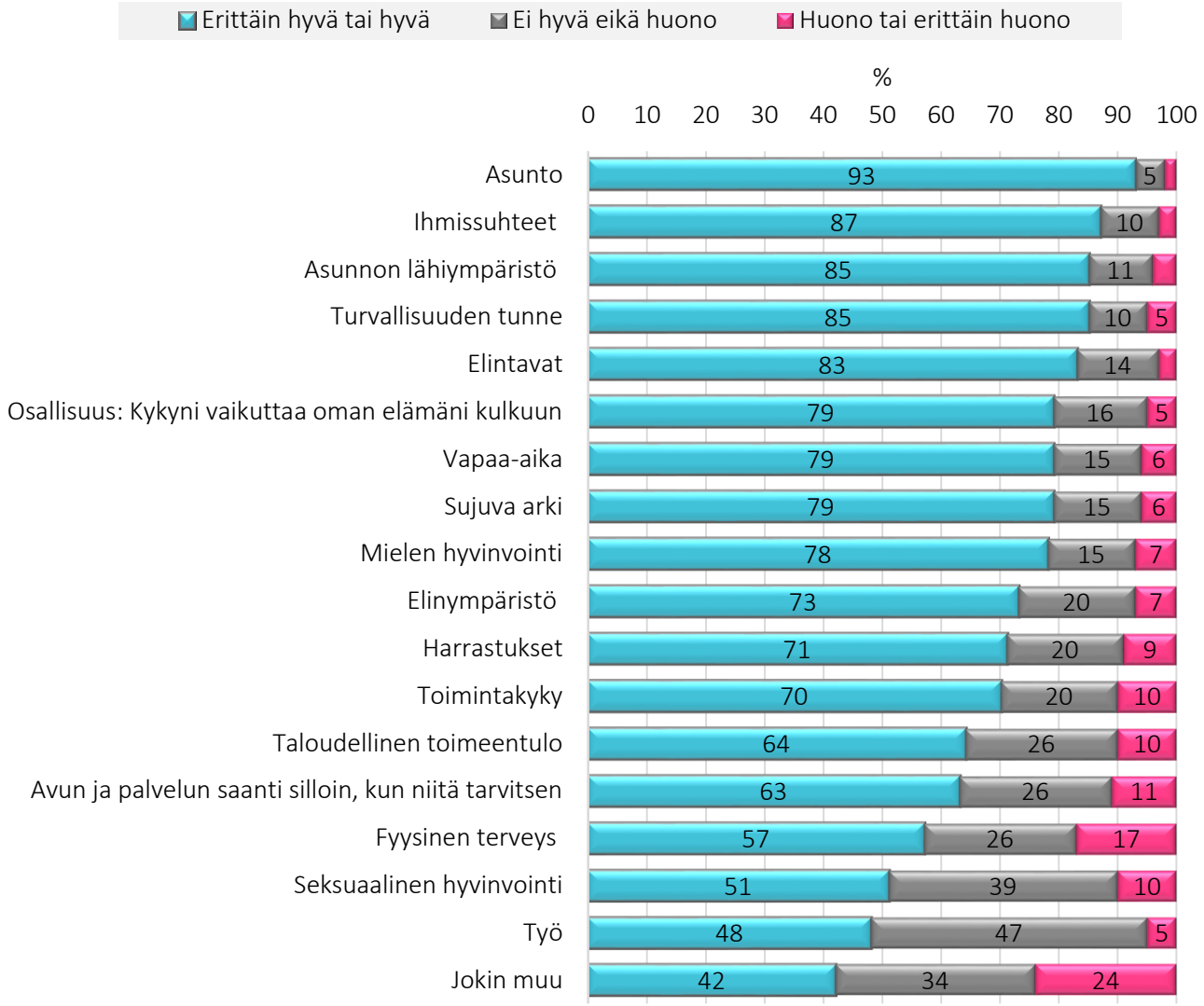

Ikäihmisten kokemukset asumisen, ympäristön ja luonnon –teemaan liittyen Pohjois-Pohjanmaalla

- Ikäihmisten tulosraportti hyvinvointialueen verkkosivulla

Muuta tietoa

Luonto ja osallisuus

Lähes kaikissa kuntien hyvinvointikertomuksissa ja -suunnitelmissa voitiin tunnistaa luonnon ja ympäristön merkitys hyvinvoinnille. Erityisesti kuntalaisten kyselyistä nousee luonnon tärkeys, elpymisen ja virkistyksen lähteeksi kuntalaisten arjessa.

On sanoitettu sitä, miten luonto ja ihminen elävät ja toimivat laajassa yhteydessä. Ihminen mukautuu vuosittaiseen kiertoon osana arkea.

Erityisesti Vaalan, Pyhäjärven ja Hailuodon kunnissa luonto on ymmärretty kokonaisuutena ja näkyy kertomuksissa ja suunnitelmissa.

Hyvinvointikyselyssä korostui luontoympäristön merkitys eri ikäisten ihmisten onnellisuudessa ja hyvinvoinnissa. Luonnon ja ympäristön koettiin vahvistavan hyvinvointia.

Teema on jossain kunnissa huomioitu hyvinvoinnin painopisteenä tai strategisissa tavoitteissa.

Toimenpiteinä on tunnistettu luontoreseptit, luonto- metsäpolkujen opasteiden ja reittien kehittäminen ja parantaminen, taukotuvat ja nuotiopaikat. Maankäytön suunnittelussa huomioidaan luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kriteerit ja riittävät viheralueet. Viheralueet ja puistot ovat kunnan keuhkot, jotka antavat mielelle virikkeitä. Hyvä ympäristö säilyy nykypolvilta tuleville.

Asiakkaiden päivä ohjelman rakenteisiin sisällytetään luontokokemusten mahdollisuus. Luontoliikunta osana perheiden yhteistä tekemistä

Millaisia hyvinvointitavoitteita Pohjois-Pohjanmaan kunnilla on elinympäristöstä ja luonnosta?

- Reitistö
- Kaavoitus
- Asuinalueiden vihreys
- Mahdollisuus luonnossa oleiluun ja ulkoiluun
- Green Care toimijat
- Palveluntuottajat
- Arkkitehtuuri

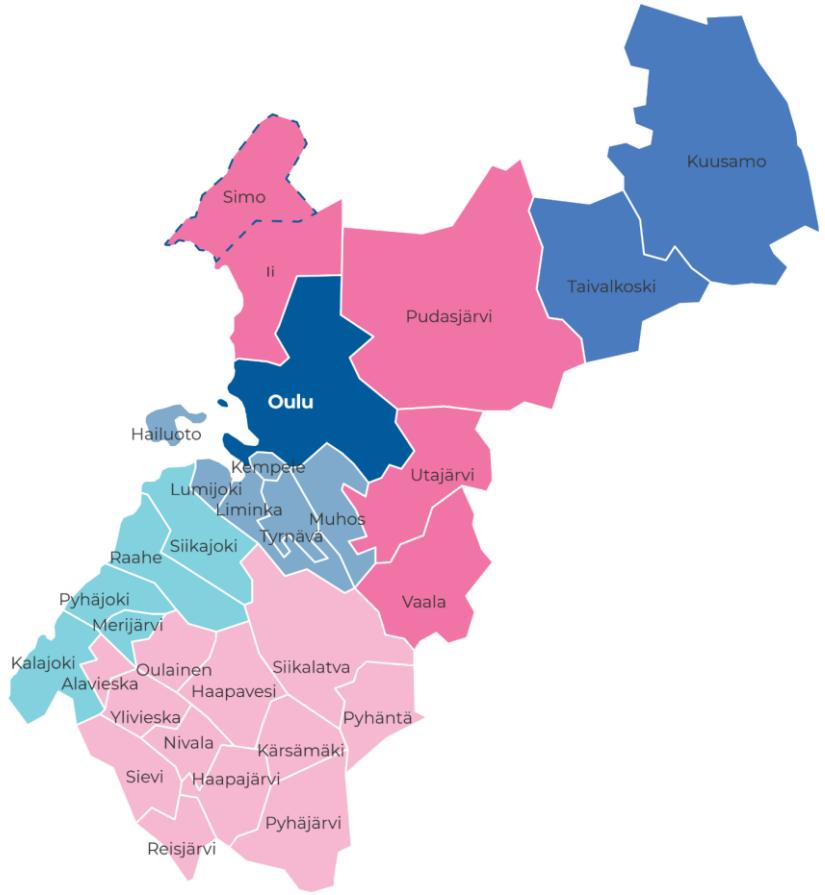

Nostoja Järjestöjen ja seurakuntien työpajasta 4.11.2022:

Luontoperustaisilla toimilla voidaan osaltaan vastata tilaisuudessa esiin nousseisiin huoliin kuten palvelujärjestelmän haasteisiin, jaksamisen vahvistamiseen, lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja tietysti teemaan asuminen, elinympäristö ja luonto.

Nämä siksi, että työpajassa tuotiin esille lähiluonto ja mielipaikat vahvuutena. Ja haasteena koulujen pihat, jotka eivät vastaa kaikkinensa tarpeisiin sekä huoli siitä, että luonto ei ole kaikille helposti saavutettavissa, esim. miten lapsiperheet, nuoret, erityisryhmät ja ikäihmiset pääsevät luontoon.

Luontoperustaiset toiminnot vastaavat myös ennaltaehkäisyn näkökulmaan sekä liikkumattomuuden huoliin. Luonnon ja puistojen läheisyyden ajatellaan lisäävän liikkumista. Luonto olla apuna myös mielen hyvinvoinnin edistämisessä.

Nostoja maakuntaohjelman mittareista

- Kunnan ulkoilureitit/1000 asukasta
- Kunnostetut ja hoidetut luontokohteet sekä luonnon monimuotoisuus
- Vesistöjen tila
- Nuorille sopivat harrastuspaikat ja niiden sijainti

Lasten, nuorten ja perheiden tuki

Hyödyntää luonnon hyvinvointivaikutuksia lasten kasvussa

Perheet yhdessä liikkeelle luontoon

Päiväkotien ja koulujen piha-alueet ja päivän sisällöt

Varhainen luontokosketus

Nuorten hyvinvointi

Ohjattua toimintaan luontoon

Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen

Työikäisten hyvinvointi

Työssä jaksamisen vahvistaminen luontolähtöisesti

Ikäihmisten hyvinvoinnin ylläpitäminen

Luontosuhteen ylläpitämisen mahdollisuus

Iloa arkeen ulkoilulla

Lemmikkieläinten merkitys

Virtuaaliset luontoelämykset

Lisätietoa

Metsähallituksen ja Varpun Oulun yliopiston IndFamilyNurse tutkimusryhmän yhteistyö Oulun neuvoloiden odotusaulojen näytöille luonnon hyvinvointivaikutuksista lapsille, odottaville äideille ja perheille:

https://www.metsa.fi/tiedotteet/oulun-neuvolat-kannustavat-lapsiperheita-luontoon/

https://www.luontoon.fi/neuvola

https://www.kaleva.fi/aihe/neuvola/13330

https://yle.fi/a/3-12110185

Teematietopaketin valmistelijat

Tematietopaketin valmisteluun osallistuneet

- Lea Mäkelä, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Sanna Salmela, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Varpu Wiens, Sokra-hanke, Diakonia-ammattikorkeakoulu
- Ari Näpänkangas, Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Ilpo Tapaninen, Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Veikko Virkkunen, Metsähallitus

Lisätietoja:

Sanna Salmela, hyvinvoinnin edistämisen päällikkö, 040 5890 132, sanna.salmela(a)pohde.fi